

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek,
sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 10. junila 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Plenarna seja Zbornice za TOI

Za konsolidacijo razmer v obrtnem odseku

V soboto dopoldne je bila plenarna seja Zbornice za TOI, za katero je vladalo v gospodarskih krogih veliko zanimanje. Predvsem zaradi razmer, ki jih danes preživlja slovensko gospodarstvo in ko ima tehtna beseda Zbornice še svoj poseben pomen. V tem pogledu je bilo tudi pričakovanje gospodarske javnosti v polnem obsegu izpolnjeno. Poslovno poročilo Zbornice je podalo tako popolno, vsestransko in objektivno sliko o stanju vseh gospodarskih panog v Sloveniji, da ne potrebuje to poročilo niti najmanjšega dodatka. Tem bolj nujno potrebno pa bi bilo, da bi se predlogi in nasveti, ki jih podaja poslovno poročilo, v polni meri upoštevali in se dalo gospodarstvu to, kar ono za svoj razvoj neobhodno potrebuje. Z vsi odkritostjo navaja poslovno poročilo vse ovire, ki združujejo ali pa tudi naravnost onemogočajo razvoj slovenskega gospodarstva, vendar vse je povedano v tako vzdržnih in tako preudarnih besedah, da so navedbe poslovnega poročila tem bolj prepričujoče in da jasno kažejo da navajajo le neobhodno potrebni minimum zahtev gospodarstva v Sloveniji. Tem bolj neoprostljivo bi

bilo, če se ta minimum ne bi tudi v celoti od pristojnih činitelev upošteval.

Znatno zanimanje je vladalo za sejo Zbornice tudi zaradi 7. točke dnevnega reda, po kateri bi moralo biti izžrebano 30 zborničnih svetnikov. Ta točka pa je bila z dnevnega reda odstavljena in zato dopolnilnih volitev v zbornični svet zaenkrat še ne bo.

Velik del vse debate plenarne seje je, kakor že na vseh zadnjih sejah, veljal tudi na zadnji seji posebnim razmeram v obrtnem odseku. Debata je pokazala razveseljivo enodušnost vsega plenuma, da se napravi tem posebnim razmeram konec in da začne vendar enkrat tudi obrtni odsek enako harmonično delovati ko vsi drugi odseki. Beseda plenuma je bila v tem pogledu tako jasna, da bo menda imela popoln učinek.

Plenarno sejo zborničnega sveta je otvoril ob 9. dopoldne predsednik Ivan Jelačin, konstatiral njeno sklepčnost, pozdravil zastopnika banske uprave in nadsvetnika trg. oddelka g. Dragotina Trstenjaka ter vse svetnike. Nato je takoj prešel na dnevni red in podal naslednja

Volk Avgust, trgovec v Ljubljani, Habič Ivan, uradnik Kemične tovarne,

Ing. Košir Vinko, uradnik Gospodarske zveze, Lampič Ciril, trgovski sodnik, Likar Ciril, pomočnik car. posr., Škofie Anton, delovodja pri tvrdki »Zmaj«, Zemljič Joško, prokurist tvrdke Medič-Zankl, vsi iz Ljubljane.

Pri okrožnem sodišču v Mariboru:

Oset Miloš, Pinter Ferdo, oba trgovca, Roglič Drago, industrialec, vsi iz Maribora.

Pri okrožnem sodišču v Celju:

Kramar Josip, Loibner Karol, Fazarine Anton, vsi trgovci iz Celja.

Pri okrožnem sodišču v Novem mestu:

Kastelic Edmund, Bernard Oton, Paučič Josip, vsi trgovci iz Novega mesta.

Ori okrožnem sodišču v Murski Soboti:

Benko Josip, industrialec, Čeh Fran, veletrgovec, Stivan Ernest, trgovec, vsi iz Murske Sobotice.

Imenovanje v posvetovalne odbore

V posvetovalni odbor tekstilnih industrij je zbornica imenovala zborničnega svetnika Frana Sireca, za njegovega namestnika pa generalnega ravnatelja Maksa Horvata.

Za strokovni odbor usnjarskega obrta je zbornica predlagala sledečo kandidatno listo:

a) iz obrtniških podjetij: Polak Ivan, Kamnik, Drmotič Alojzij, Zelniki, in Godec Tomaž, Bohinjska Bistrica;

b) iz industrije: Laurič Josip, St. Vid pri Stični in Kalin Savel, industrialec, Mokronog-Ljubljana.

Zbornični predlog je bil sprejet. V posvetovalni odbor po čl. 84. zakona o drž. računovodstvu v Beogradu je zbornica ponovno imenovala zborničnega svetnika Antona Krejčija iz Ruš.

Imenovanja davčnih odborov

Zbornica je na novo postavila davčne odbore trgovinske, industrijske in gostinske stroke. Za trgovinsko stroke je imenovala razen v občinah na sedežu davčnih uprav davčne odbore v 26 občinah, v katerih posluje najmanj 30 trgovcev. Industrijske odbore je postavila samo v občinah na sedežih davčnih uprav. Popolni davčni odbori industrijske stroke so se mogli postaviti samo pri 6 davčnih upravah. Pri 14 davčnih upravah smo postavili nepopolne davčne odbore, ki obstoje iz 1 do 3 članov in namestnikov, pri 16 davčnih upravah pa sploh nismo mogli postaviti teh odborov, ker ni bilo na razpolago oseb, ki bi imele za tako imenovanje zakonito kvalifikacijo. Davčne odbore gostinske stroke smo razen v občinah, v katerih imajo sedež davčne uprave, imenovali v 10 občinah. V enem primeru (v Ormožu) ni bilo mogoče sestaviti davčnega odbora, ker ima

v občini samo en gostilničar za imenovanje potrebno kvalifikacijo.

Imenovanja smo izvedli po predlogu združenj ter smernicah zborničnega predsedstva. O imenovanjih so bila v odsekih podana podrobna poročila.

Za obrtne davčne odbore imenovanja še nismo izvedli, ker so za 7 davčnih uprav poizvedbe še v teku.

Članstvo pri mednarodnih zbornicah

V Beogradu so se na novo ustanovile Jugoslovansko-bolgarska, Jugoslovansko-romunska in Jugoslovansko-madžarska zbornica in je bila naša zbornica povabljena k sodelovanju. Zbornica se je po sklepu predsedstva na vabilo ustanovnih odborov včlanila pri njih kot ustanovni član, kakor je včla-

Poročilo nadzornega odbora o rač. zaključkih

Zbornični svetnik Zdravec je nato poročal v imenu nadzornega odbora o računskih zaključkih. Nadzorstveni odbor, ki ga tvorijo zbor. svetniki Edmund Kastelic, dr. Ciril Pavlin, Josip Šerec in Jakob Zdravec, je vestno pregledal vse poslovanje zbornice ter o tem sestavil zapisnik dne 14. februarja. Pregledal je vse knjige in vse račune ter našel vse knjige v najlepšem redu. Pregledal pa je tudi vse poslovanje zbornice in vseh odsekov ter pri tem ugotovil, da so trgovinski, industrijski in gostinski odsek izkoriščali vse kredite natančno v smislu čl. 14. zborničnega statuta. Ne more pa dati enake ugotovitve odbor glede uporabe kreditov obrtnega odseka in Zavoda za pospeševanje obrta. Iz zapisnikov obrtnega odseka ni razvidno, da bi bila katera seja, na kateri bi se razpravljalo o uporabi kreditov odseka. Šele v novembru lanskega leta je bila sklicana seja obrtnega odseka, ki pa se ni vršila, čeprav je bila sklepčna. Krediti obrtnega odseka so se zato uporabljali le na podlagi odredb odsekovnega predsednika kot naredbodavca. Isto velja glede kreditov Zavoda za pospeševanje obrta.

Poročilo graja nato, da se ni upošteval sklep predsedstvene seje, da se pošiljajo kot zastopniki zbornice na občne zbroje združenj svetniki iz tistih okrajev ter se zato izdatki za potnine brez potrebe zvišali. Tudi podpore društvom in posameznikom bi se najbrže razdelile drugače, če bi se obravnavale na sejah odseka. Za tečaje, za poslovalnice v Celju in Mariboru, za izdajo strokovnih knjig itd. se je izdalo manj, kakor je bilo proračunano. Pretežni del predvidenih izdatkov za dežurno službo je bil izplačan sorodniku zborničnega člana, kar je v nasprotju s sklepom zbornice, da se sorodniki zborničnih članov ne zaposlujejo. Iz vseh teh razlogov predlaga nadzorni odbor: 1. Računski zaključek z niže navedenim pridržkom glede obrtnega odseka in Zavoda za pos. obrta, naj se odobri. 2. Glede izdatkov odseka obrtnega in zavoda pa mora odbor z ozirom na povedane pripombe

njena pri ostalih mednarodnih zbornicah, ki so pri nas. Predstavniki zbornice so dobili zastopstvo v predsedstvu oziroma v upravi navedenih zbornic.

Odprodaja zborničnega sveta

Končno sporočam, da je zbornica od svoje parcele vl. št. 196 k. o. Karlovskega predmestja odprodala 252 m² zemljišča mestni občini ljubljanski, katerega je nujno potrebovala za regulacijo Dolenjske ceste. Kupna cena je znašala za 1 m² din 50.—, ki je z ozirom na namen, kateremu naj odkupljeni svet služi, v skladu z današnjo prometno vrednostjo.

Prosim, da se odprodaja naknadno odobri. (Se zgodi.)

Naznanila so bila soglasno sprejeta.

Zbornični svetnik Fazarine je izrekel željo, da bi bili predloženi zapisniki plenarnih sej dan prej odsekom v vpogled in odobritev, da bi se popravile ev. napake. Predsednik Jelačin sporoča, da se bo v bodoče to dogajalo.

prepustiti plenumu, če se naj ti številčno sicer pravilni in s prilogi opremljeni izdatki zaradi nepravilnosti poslovanja odseka odobri. 3. Odobreni zaključki naj se predlože banu v odobritev. 4. Zbor. gen. tajniku Ivanu Mohoriču naj se kot računopolagalcu izreče absolutorij.

Debata o poročilu

Predsednik Jelačin je nato podal še nekatera pojasnila ter naglasil, da ni bila nobena postavka zborničnega proračuna prekoračena. Navedel je nadalje, da je bil iz presežka odplačano dolga pri Pokojniškem skladu zbor. nameščencev v višini din 450.000 in din 90.000 za celjski obrtniški dom, ki je s tem v celoti plačan. Čisto premoženje zbornice se je povečalo od din 2.717.743 na 3.257.664. Nadalje je navedel, da pregleda računске zaključke zbornice še posebna strokovna komisija banske uprave ter je s tem dvojnimi nadzorstvom podana zadostna garancija, da se vrši gospodarstvo zbornice v resnici v redu.

Kakor obžaluje, da ni obrtni odsek sklepal o vseh izdatkih, mora naglasiti, da je ponovno apeliral, da bi se sklicale seje in na teh sklepalo o porabi kreditov. Ker je podpredsednik Ogrin napisal za bansko upravo obširno poročilo banskim upravi o vseh iznesenih očitkih, misli, da je najbolje, če se prepusti odločitev banski upravi, ki bo gotovo objektivno presodila vso zadevo.

Zbor. svetnik Rebek izjavlja, da obračuna obrtnega odseka ni mogoče sprejeti. Ne mara delati nikakih težav, vendar pa mora protestirati proti postopanju predsednika obrtnega odseka, ki ni hotel sklicevati sej odseka in Zavodovega odbora. V tej 14 mesečni brezsejni dobi pa je predsednik odseka odredil razpust obrtniških združenj, ne da bi se upoštevale želje združenj in zborničnih članov. Razpuščena so bila tudi dobro delujoča, nad 80 let stara združenja, ki so imela tudi lepa premoženja. Število obrtnih združenj bi se s temi razpusti znižalo od 156 na 51. Obrtni odsek je na včerajšnji seji zahteval, da se ti

predsedstvena naznanila

Odobritev zborničnega proračuna za leto 1940.

Kr. banska uprava dravske banovine je odobrila zbornični proračun za poslovno leto 1940. s preliminarnimi dohodki v znesku din 3.871.754— ter izdatki v znesku din 3.865.305—, torej s presežkom din 6.449—.

Hkrati je odobrila, da se v kritje zborničnih potrebščin pobira:

1. 8%na (osem procentna) doklada od osnovnega davka pridobnine in družbenega davka, izvzemši spodaj navedene primere, v katerih se plačujejo v smislu zakona o pobiranju zborničnih doklad minimalni prispevki po sledeči lestvici:

Davkoplačevalci, ki plačujejo pridobnino pavšalno, so dolžni plačati zbornici letni prispevek, ki znaša:

a) če delajo sami din 10—,
b) če delajo z enim pomočnikom din 15—,
c) če delajo z dvema pomočnikoma din 20—.

Obrati, zavezani plačevanju doklade za zbornico (razen pavšaliranih malih obrtnikov), ki plačajo samo toliko pridobnine, da bi znašala 8%na zbornična doklada manj nego din 20—, plačajo zbornici namesto doklade letni minimalni prispevek din 20—.

2. 8%na doklada na 50% minimalnega družbenega davka po 2. odstavku čl. 86. zakona o neposrednih davkih s spodaj navedenim dopolnilom v smislu odredb § 3. zakona o odmerjanju in pobiranju zborničnih doklad s prispevkom po sledeči lestvici:

Podjetja, zavezana javnemu polaganju računov, plačajo v primeru, da se jim odobri minimalni davek, poleg doklad še letni prispevek, ki znaša pri družbenem

Kuratorij banovinske poklicne posvetovalnice

Za namestnika zborničnega predstavnika v kuratoriju banovinske poklicne posvetovalnice g. Ivana Ogrina je zbornica imenovala zborničnega svetnika Antona Merharja (št. 20229 ex 1939).

Imenovanje častnih sodnikov

Na predlog zbornice so bili imenovani od pravosodnega ministrstva za častne sodnike:

Pri okrožnem sodišču v Ljubljani:

Dr. Berce Janko, ravnatelj Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani,

Čepon Ivan, trgovec z modnim, galanterijskim blagom in čevlji,

Dr. Dermastia Josip, generalni tajnik Vzajemne zavarovalnice,

Ereč Fran, podravnatelj Združne gospodarske banke,

Heinrihar Fran, industrialec,

Jelenič Jernej, lastnik kisarne in trgovec z vinom,

Lavrič Josip, trgovec z usnjem,

Lukič Zvonimir, solastnik tvrdke Lukič,

Dr. Pavlin Fran, ravnatelj Ljubljanske kreditne banke,

Dr. Skala Leo, ravnatelj zavarovalnice »Sava«,

Verbič Anton, trgovec z delikatesami,

razpusti anulirajo in da odsek izvede reorganizacijo obrt. združenj. Tega predloga pa predsednik odseka ni hotel dati na glasovanje. Na seji obrtnega odseka se je nadalje ugotovilo, da so se izdajali izdatki samovoljno in da se zato računski zaključek ne more odobriti. Tudi tega predloga ni dal predsednik na glasovanje. S tem je nam, je nadaljeval g. Rebek, onemogočeno vsako delo in mi naša krivda, če odsek ne dela. Zato pa smo tudi prisiljeni, da o teh stvareh govorimo pred plenarom.

Zbor, svetnik Pinter Ferdo prosi za pojasnilo, zaradi postavke 80 tisoč din, ki jih je dobil od taks obrtni odsek. Gen. tajnik Mohorič je pojasnil, da se v smislu sklepa plenuma uporabljajo dohodki taks, ki jih plačujejo le obrtniki, uporabljajo za Zavod za PO. Teh taks pa ni mogoče naprej izkalkulirati in zato se izkazuje ob koncu leta. Ravno tako dobi tudi gostinski odsek dohodke od taks, ki jih plačujejo samo člani tega odseka. Tako je dobil gostinski odsek 27.000 din in sta se iz tega zneska mogli izplačati podpore obema tujskoprometnima zvezama v višini po 10.000 din. Zbor, svet. Pinter se je s tem pojasnilom zadovoljil.

Predsednik Jelačin obžaluje, da ni navzoč predsednik obrtnega odseka, ker je v njegovi odsotnosti težje razpravljati. Poleg tega je zaradi vseh teh zadev vloženi tudi več tožb, da je stvar pred sodiščem. Absolutno ne more odobravati, kar se je godilo v obrtnem odseku. Če ni posegel vmes zaradi razpusta obrtniških združenj, je bil vzrok v tem, ker je obrtni odsek popolnoma avtonomen in je hotel to avtonomijo tudi popolnoma spoštovati. Proti razpustom pa je bilo vloženo 96 pritožb na bansko upravo, ki bo imela priliko, da objektivno presodi, če so bili ti razpusti upravičeni.

Če noče predsednik obrt. odseka sklicevati se, naj jih pa skliče njegov namestnik zbornični svetnik Hohnjec.

Zeli, da bi obrtna združenja delovala tako harmonično, kakor združenja trgovcev že davno delujejo. Iz praktičnih razlogov je morda združitve nekaterih obrtnih združenj dobra.

Zbor, svet. Igljč pravi, da je predsednik obrtnega odseka tako močan mož, da ga nihče ne more ukrotiti. Na večerajšnji seji obrtnega odseka smo videli, kako je celo večina obrtnega odseka proti njemu brez moči. Nobenega predloga večine ni kratkoma dal na glasovanje. Zato je vsa stvar morala priti pred plenar. Predlaga, da se posebej glasuje o odobritvi zaključkov trgovskega, industrijskega in gostinskega odseka ter posebej o zaključku obrtnega odseka.

Zbor, svet. Krejči izjavlja, da kot član finančnega odseka nikakor ne more biti za to, da bi se odobril računski zaključek obrtnega odseka. Zahteva, da se napravi v obrtnem odseku red.

Gen. tajnik Mohorič pojasni, da se ni izplačal noben znesek, ki ne bi bil v proračunu utemeljen. Ne more pa zbornični urad presojati, kako je bilo ugodeno prošnjam posameznih društev. Naglašja, da je bilo knjigovodstveno vse pravilno izvedeno.

Zbor, svet. Zdravce in **Rebek** se izrekata za predlog zbor. svetnika Igljča.

Zbor, svet. Hrastelj: Noče se vmešavati v zadeve obrtnega odseka, v želji pa, da pride stvar naprej, predlaga, da se odobre računski zaključki vseh odsekov, predsedniku obrtnega odseka pa da se izreče nezaupnica.

Zbor, svet. dr. Rekar: Če so se ugotovile nepravilnosti, potem se mora napraviti remedura. Predsedniku obrtnega odseka naj se izreče nezaupnica, obrtni odsek pa naj si izvoli novega predsednika.

Da bi se dosegla enotna formula predloga obrtnega odseka,

je predsednik Jelačin prekinil sejo, člani obrtnega odseka pa so se sestali k izredni seji odseka. Po zopetni otvoritvi plenarne seje je v imenu obrtnega odseka prečital zbor. svet. **Zdravce** naslednji predlog:

Predlog obrtnega odseka

Na posvetovalnem sestanku obrtnega odseka zaključenim ob navzočnosti 11 članov se je soglasno sklenilo:

1. Odsek ugotavlja, da predloženi obračun Zavoda za PO in obrtnega odseka za l. 1939. obrtni odsek na svoji večerajšnji seji ni odobril, ker so bili izdatki v smislu čl. 14., točke 6. in 9. zborničnega poslovnika nepravilni in nezakoniti.

2. Uvažujoč razmere pa je sklenil obrtni odsek na današnji seji, da v izogib komplikacijam pristane na odobritev računskega zaključka tudi za obrtni odsek pod naslednjimi pogoji:

da se omogoči nadaljnje redno in neovirano poslovanje obrtnega odseka in Zavoda za PO se pooblašča odsekov **podpredsednik g. Hohnjec**, da z današnjim dnevom prevzame vodstvo in upravo odseka in Zavoda za PO, da razpolaga s tozadevnimi krediti in da vodi te inditacije v smislu pravilnika.

Po krajši debati je bil predlog obrtnega odseka sprejet z vsemi glasovi proti dvema glasovoma.

Na predlog zbor. svet. Vidmarja pa je bila nato

soglasno sprejeta nezaupnica podpredsedniku Zbornice Ogrinu

Predsednik Jelačin je nato predlagal spremembo zborničnega taksnega pristojbenika. Njegovi predlogi so bili soglasno sprejeti.

Sledila je tajna seja, nato pa so podali zbor. svetniki svoje samostojne predloge, ki jih objavimo v prihodnjih številkah.

Daljša debata se je razvila zlasti zaradi plačevanja mezd vpo-klicanim pomočnikom. Gen. tajnik Mohorič je opozoril vse zbornične svetnike, da je za uspešno akcijo nujno potrebno, da se pošljejo konkretni primeri o nevzdržnosti sedanjih določil.

Pred zaključkom seje zbornični svetnik Fazarine apeliral na časopisje, da opozori javnost, da sladkorja nikakor ne manjka ter je redna preskrba prebivalstva s sladkorjem zagotovljena. Če se je kje pojavilo pomanjkanje, je vzrok v tem, ker kontrolira sladkorna prodajna centrala v Beogradu vsa naročila. Ta kontrola se je uvedla, ker se je pokazala špekulacija s sladkorjem. Če kje ni sladkorja, torej niso krivi trgovci, temveč je krivda le v počasnejšem poslovanju sladkorne centrale.

Ker je bil s tem dnevni red seje izčrpan, je predsednik Jelačin zaključil sejo.

Francijo ni več časa. Niti teritorialne koncesije Francije da ne bi mogle več zadržati vstopa Italije v vojno. Sicer pa italijanski listi poudarjajo, da je nadaljnje stališče Italije odvisno samo od Mussolinija.

Nemška ofenziva na zapadni fronti postaja vedno bolj silovita. Francosko poročilo pravi, da se vodi tako strahovita bitka, kakor je še ne pozna človeška zgodovina. V soboto se je razvila bitka na vsej fronti od morja pa do Chemin des Dames. Posebno se je povečal nemški pritisk na fronti vzhodno od Oise na prostoru Aumale-Noyon. Po francoskih vesteh so vrgli tu Nemci v boj 20 novih svežih pehotnih divizij ter sedem oklopnih divizij. Na vsej fronti imajo Nemci okoli 4000 tankov. Francosko poročilo pravi nadalje, da napada nemška pehota v strnjjenih vrstah in da so zato tudi njene izgube izredno velike. Francozi pravijo, da so večino napadov zavrnili, vendar pa se je Nemcem posrečilo zabiti klin čez reko Bresle. Francoske čete so se na povelje vrhovne komande umaknile nekoliko nazaj na določene postojanke, da se izognemo nevarnosti napada iz boka.

Med angleško, francosko in belgijsko vlado je bil podpisan finančni sporazum, ki določa, da je odslej belgijski frank vezan na angleški funt in francoski frank. Vrednost belgijskega franka je enaka vrednosti francoskega franka ter bo stabilizirana na podlagi 176,5 bel. franka za en angleški funt. Podoben sporazum bo v kratkem podpisala z angleško in francosko vlado tudi nizozemska vlada.

General Weygand je izdal dnevno povelje, v katerem pravi med drugim: Nemška ofenziva se je začela na vsej fronti od morja pa do Montmedya in bo jutri razširjena do Švice. Za vsakega vojaka velja zato dolžnost boriti se brez vsake misli na umik, na mestu, ki mu ga je določilo vrhovno poveljstvo. Izražajoč priznanje hrabrosti francoske vojske, ki že štiri dni odbija napade sovražnika, naglašja Weygand, da zahteva Francija od vojakov še več. Varnost Francije zahteva, da se sleherni Francoz bori ne le s pogumom, temveč z železno odločnostjo in v onem duhu, ki ga je sposobna Francija. Weygand pravi tudi, da je imel sovražnik velikanske izgube in da bo kmalu na koncu svojih moči. Zato mora vsak vojak vzdržati do konca.

Nemško najnovejšo vojno poročilo pravi, da so prisilile nemške čete sovražnika k umiku ter da so v borbah prekorščile reko Aisno. Nadalje pravi nemško poročilo, da operirajo vojni ladji »Gneisenau« in »Scharnhorst« v Severnem morju, da sta potopile angleško matično ladjo »Glorius« ter več parnikov. To vojno brodogoj nadljuje svoje operacije. Angleži zanikajo vest v potopitvi »Gloriusa«.

Zadnje francosko poročilo pravi, da so izvršile francoske čete stratežen umik ter s tem preprečile nemško namero, da se izsili odločitev na tem mestu. Poročilo pravi dalje, da so imele nemške čete silovite izgube, kakor jih niso imele niti pred Verdunom v svetovni vojni.

V ameriškem javnem mnenju je nastal v zadnjih dneh popoln preobrat in vse prebivalstvo zahteva, da se zavezniki čim bolj izdatno podpirajo z vsakovrstnim vojnim materialom. Ameriški listi pišejo, da so bile Združene države nevturalne le zato, ker so bile prepričane, da nevturalne države ne bodo napadene. Zaradi teh napadov pa se je tudi spremenilo ameriško stališče.

Reuter poroča, da lete v zadnjem času celi roji ameriških letal v Evropo v pomoč zaveznikom. Ta letala je Amerika formalno odstopila iz razloga, ker so zastarela. Predsednik Roosevelt je na sestanku z novinarji dejal, da danes letala silno hitro zastarajo. Novinarji so sprejeli te besede z veselim aplavzom. Ameriške oblasti bodo tudi glede vsega drugega vojnega materiala uporabljale formulo zastarelosti in tudi za vojne ladje.

Glasiło sovjetske vojske »Krasnaja Zvezda« objavlja članek polkovnika Potomskega o položaju na zapadnem bojišču ter pravi, da se Francozi kljub uspehu Nemcev na obeh krilih zelo dobro drže. Francoska obramba črta je zgrajena v globino in se zato ne more smatrati, da bi bila Weygandov obrambna črta prebita. Dosedanji potek nemške ofenzive dokazuje, da je general Weygand pravilno prilagodil obrambo nemškim napadnim metodam.

O rekonstrukciji francoske vlade pravi »Krasnaja Zvezda«, da je njena največja značilnost ta, da je izstopil iz vlade Daladier. Za sedaj je izven vsakega dvoma, da sta bila Daladier in Chamberlain glavna krivca za neuspehe zaveznikov, ker sta podcenjevala nemško moč, precenjevala pa moč zaveznikov. Oba sta napravila nepopravljive politične in vojaške napake.

Sklepi Gospodarskega sveta Balkanske zveze

V soboto so imele vse sekcije Gospodarskega sveta svoje plenarne seje ter na njih sklenile resolucije o vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu zasedanja. Kako obsežno delo je bilo izvršeno na zasedanju Gospodarskega sveta, kaže protokol, v katerem se konstatira:

Kljub izredno slabemu gospodarskemu stanju v Evropi je ostala zamenjava blaga med balkanskimi državami na isti višini ko l. 1938. Gospodarski svet je pri proučevanju gospodarskih odnosov med balkanskimi državami prišel do zaključka, da je priporočati sklenitev bilateralnih pogodb ter so bili v ta namen tudi ustanovljene potrebne komisije.

Sklenjeno je bilo, da se 15. julija sestane v Carigradu ožji odbor vseh balkanskih držav z nalogo, da prouči podrobneje vse probleme, o katerih je sedaj razpravljala Gospodarski svet. Zlasti pa je njegova naloga, da predlaga potrebne ukrepe, da bi si balkanske države čim bolj medsebojno pomagale s surovinami in polizdelki. Nadalje naj dožene ta odbor, kako bi se mogla popolnoma odpraviti konkurenca balkanskih držav na tujih trgih.

Sprejeto je bilo na znanje, da so bili v času po zadnjem zasedanju BZ sklenjene plačilne pogodbe med Grčijo in Turčijo, Grčijo in Rumunijo, Rumunijo in Turčijo ter Rumunijo in Jugoslavijo. Glede trgovinske izmenjave bodo potrebne nekatere spremembe zaradi sedanjega evropskega položaja. Gospodarski svet je pozdravil ustanovitev Jugoslovansko-romunske trgovinske zbornice ter priporočila ustanovitev podobnih zbornic tudi med drugimi državami.

Mnogo je razpravljala Gospodarski svet tudi o uvedbi klavzule največje ugodnosti v medsebojnih odnosih balkanskih držav. Druge države se takšni klavzuli močno upirajo. Kljub temu pa Gospodarski svet priporoča vsem balkanskim državam, da skušajo vnesti to klavzulo v vse pogodbe, ki bi jih sklenile z drugimi državami.

Glede železniške prometne politike se je sklenilo, da se začno uporabljati skupne tarife za vse članice Balkanske zveze, seveda po reviziji nekaterih prometnih taks. V ta namen se bo v juliju sklicala posebna konferenca železniških strokovnjakov. Razpravljalo se je tudi o težkočah jugoslovansko-turškega transporta blaga. Jugoslovanske železnice bodo proučile možnost uvedbe posebnega spalnega vagona med Beogradom in Bukarešto.

Gospodarski svet je sprejel predlog strokovnjakov, da se imenujeta dva organa, ki bosta skr-

bela za zboljšanje zračnih zvez med balkanskimi državami. Sklenjeno je bilo, da se otvorijo stalne zračne zveze Beograda z Bukarešto, Carigradom in Atenami ter med drugimi balkanskimi prestolnicami. Nove zračne zveze morajo biti vpostavljene najkasneje v letu 1943.

Grška delegacija je predlagala tudi sodelovanje balkanskih radijskih postaj.

Glede zboljšanja pomorskih zvez je bilo odobreno to, kar so sklenili pomorski strokovnjaki v Pireju, da se namreč prepreči istočasnost odhajanja parnikov na pomorskih zvezah, na katerih vozijo ladje raznih balkanskih držav. Nadalje se bo določila enaka tarifa z ozirom na vrsto ladij. 15. septembra se sestanejo pomorski strokovnjaki balkanskih držav v Pireju, da določijo nove podrobnosti o pomorskem sodelovanju balkanskih držav.

Posebna komisija se sestane 1. novembra v Carigradu zaradi unifikacije pomorske zakonodaje balkanskih držav.

V poštne oziru je bilo sklenjeno, da je stališče vseh balkanskih držav do Mednarodne poštne unije isto. Na zasedanju Mednarodne tehnične transportne komisije v Švici bo zastopal vse države BZ turški delegat. Vse poštne takse v prometu med balkanskimi državami se bodo znižale za 20%. Sklenjeno je bilo, da se bodo v vsakem zasedanju Gospodarskega sveta izdajale posebne spominske poštne znamke, ki bodo v prometu v vseh državah BZ.

Tudi glede pospeševanja turizma so bili sprejeti razni sklepi, tako o sodelovanju avtomobilskih in touring klubov, izmenjave turističnih filmov ter sklepanju turističnih pogodb. Narodnim bankam BZ se bo predlagalo, da uvedejo turistični kliring ter da dovolijo potnikom določene vsote, ki jih morejo imeti pri svojih potovanjih po balkanskih državah. Tudi glede tečaja valut so bili dan narodnim bankam konkretni predlogi.

Prihodnji sestanek Gospodarskega sveta BZ bo l. 1941. v Turčiji. Datum se določi kasneje.

Zaključna seja Gospodarskega sveta BZ je bila v soboto popolne in je bila zelo kratka. Sejo je otvoril kot namestnik zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića predsednik naše delegacije Lazarević, ki je v svojem govoru naglasil uspešnost sedanjega zasedanja ter se zahvalil zlasti vsem predsednikom sekcij za njih plodno delo. Nato je govoril v imenu ostalih delegacij turški delegat Hasan Saka, nakar je bilo zasedanje Gospodarskega sveta Balkanske zveze zaključeno.

O delu zasedanja Gospodarskega sveta je bil izdan poseben ko-

munike, v katerem se na kratko navajajo vsi sklepi Gospodarskega sveta.

Italijanski komentar balkanske gospodarske konference

Beograjski dopisnik rimskega »Giornale d'Italia« piše obširno o zasedanju Gospodarskega sveta BZ ter tudi o izvozu balkanskih držav. Dopisnik pravi, da morajo balkanske države, če hočejo res ostati nevturalne, vzdržati svoj izvoz v isti višini ko pred vojno ter ohraniti tudi njegovo dosedanje smer. V gospodarskih odnosih med balkanskimi državami ter Nemčijo in Italijo mora ostati status quo. Dopisnik izraža v svojem dopisu upanje, da se bo tudi na zasedanju Gospodarskega sveta spoznalo, da ni v interesu balkanskih držav, če bi opustile svoje, naravne in tradicionalne trge. Bolgarska in Madžarska sta se že jasno orientirale v tem smislu in upati, da jima bodo sledile tudi vse ostale balkanske države.

Politične vesti

Moskovski radio je v vseh glavnih evropskih jezikih objavil vest, da je Sovjetska unija sklenila varovati neodvisnost balkanskih držav z vsemi sredstvi. Popolno neodvisnost balkanskih držav smatra Sovjetska unija kot nujno potrebno zaradi lastne varnosti. Enako kakor v finskem primeru je odločena Sovjetska unija tudi glede balkanskih držav z vsemi sredstvi zagotoviti varnost Sovjetske unije tudi na jugovzhodu Evrope.

Odločen nastop Sovjetske Rusije za ohranitev miru na Balkanu je znova zelo zbližal Rusijo in Turčijo. Viden izraz tega zbližanja je umaknitev sovjetskih in turških čet s kavkaške meje.

Grška je odpustila mnogo rezervistov ter ustavila vaje proti zračnim napadom. V Grčiji se opaža znatno popuščanje vojne napetosti.

Italijanski fašistični krogi v Švici napovedujejo, da bo imel Mussolini danes v ponedeljek govor, v katerem bo ponudil zaveznikom mir ali pa proglasil vstop Italije v vojno.

Protiletalska obramba v Rimu je bila znatno povečana. Zlasti je bilo postavljenih mnogo novih protiletalskih topov.

»New York Times« pišejo, da je Roosevelt v svojem zadnjem pismu Mussoliniju sporočil, da bi vstop Italije v vojno zelo otežkočil ohranitev ameriške nevturalnosti, ker bi vse ameriško javno mnenje zahtevalo, da se postavijo Združene države Sev. Amerike na stran zaveznikov.

Bivši min. predsednik Laval je prišel v Rim, kjer se bo pogajal z italijansko vlado o vseh spornih vprašanjih med Francijo in Italijo. Laval ima baje zelo velika pooblastila francoske vlade. V Rimu izjavljajo, da je Lavalova mislija prepozna in da je pogajanja s

Položaj gospodarstva v Sloveniji

Iz poslovnega poročila Zbornice za TOI

V razdobju preteklih sedmih mesecev je zbornica osredotočila vse svoje delovanje predvsem na to, da olajša gospodarstvu Slovenije prilagoditev na izpremenjene gospodarske razmere v svetu, ki jih je povzročala gospodarska vojna in blokada. Istočasno je morala zbornica uveljavljati stališče gospodarskih krogov spričo izrednih ukrepov, ki jih je izdajala kraljevska vlada. Gospodarske razmere na zborničnem področju so se razvijale pod vtisom in v ozračju velike borbe vesil na severozapadu, ki je povzročila v svetovnem gospodarstvu popoln preobrat. Blokadna kontrola pomorske trgovine je zadela kljub strogi nevtralnosti naše države posredno in neposredno tudi naše gospodarstvo. Zmanjšanje dovoza surovin iz čezmorskih držav nas je prisililo, da preorientiramo znaten del produkcije na domače surovine.

Ukrepi, ki jih je izdala kraljevska vlada, so bili usmerjeni predvsem na to, da se državno gospodarstvo obdrži v ravnovesju in da izredne izdatke, ki nam jih nalagajo potrebe državne varnosti, križemo z izdatnejšimi dohodki davčnih virov in novih fiskalnih dajatev. V to poglavje spada tudi davčna reforma. Na drugi strani pa se je trudila kr. vlada, da zaščiti interese širokih slojev prebivalstva pred posledicami naraščajoče draginje in zagotovi čim enakomernjšo razdelitev važnih predmetov dnevnih potreb in industrijskih potrebščin za vse sloje prebivalstva po zmogljivih cenah. Skromni prebitki surovin, proizvodov poljedelstva, živinoreje in šumarstva so našli dobre odjemalce. Vendar je pri vsem tem izvoz v preteklem letu narasel napram predhodnemu le za skromne pol milijarde dinarjev od 5.047 na 5.521 milijonov dinarjev ter zaostaja še daleč za izvozom l. 1938., ki je dosegel 6.272 milijonov dinarjev.

Uvoz pa je zaradi blokadnih ovir in deviznih težko nazadoval tudi malone za pol milijarde dinarjev, da smo zaključili lansko leto z znatnim prebitkom. Čeprav smo vse do lani zastopali načela gospodarskega liberalizma in svobodne trgovine, moramo danes že govoriti tudi pri nas o sistemu dirigirane in kontrolirane zunanje trgovine. Poleg internih omejitev, ki nam jih nalagajo ožiri devizne politike, je dovoz industrijskih surovin zadeval še na najraznovrstnejše zunanje težkoče, ki so zadrževale tudi po več mesecev transporte v namembnih pristaniščih in onemogočile posameznim tvrdkam sploh vsak izvoz in dovoz, drugim pa zaplenile znatne dele pošiljk. Zbornica je na vse načine pomagala prizadetim podjetjem, da se najde izhod iz teh težav. Že ob pričetku vojne zelo skromne zaloge so se še bolj skrcile ter se je morala produkcija in delovni čas ponovno omejiti, da ni prišlo do popolne ustavitve obratov. Danes vedno bolj narašča število podjetij, ki so od dveh posad prešle na eno posado odnosno ki obratujejo le po štiri ali tri dni v tednu. Kontrola zunanje trgovine se vedno bolj razširja ter obsega tudi že ves uvoz iz klirinških držav ter vse surovine brez izjeme.

Da bi se omogočilo enotno vodstvo gospodarske politike, je bila spomladi osnovana

Direkcija za zunanjo trgovino

Namen, ki se je želel doseči z osnovanjem te direkcije, ni bil dosežen in je reševanje gospodarskih vprašanj ostalo razkosano in na niz gospodarskih resorov in strokovnih organov, ki so obdržali tudi

vnaprej svojo kompetenco v polnem obsegu, dočim se na križevem potu, ki ga mora prestatiti podjetnik, da pride do izvoznega oziroma uvoznega dovoljenja, ni nič izpremenilo. Prav tako tudi v gospodarski politiki koordinacija interesov gospodarskih resorov še vedno ni dosežena.

Pozitivni uspeh vidimo le v tem, da so se pri direkciji ustanovili kot posvetovalni organi razni strokovni odbori, v katerih sodelujejo praktični gospodarstveniki. Taki odbori so že osnovani za tekstilno industrijo, za metalurgijo in za usnjarsko industrijo.

Trgovinska pogodba s SSSR

V trgovinsko-političnem oziru je najvažnejši dogodek sklenitev trgovinske pogodbe z Zvezo sovjetskih socialističnih republik, ki je bila podpisana dne 11. maja 1940. v Moskvi in pri kateri smo imeli čast, da je sodeloval naš odlični gospodarstvenik zbornični svetnik

Ivan Avsenek kot delegat kraljevine Jugoslavije. Z objavo pogodbe v »Službenih novinah« dne 25. maja 1940. in istočasno obojestransko ratifikacijo je ta važna pogodba stopila v veljavo in bodo, kakor kaže, še ta mesec pričeli poslovati Trgovinska agencija sovjetskih republik v Beogradu in Jugoslovanska trgovinska agencija v Moskvi. Kakor znano, obstoja v Rusiji državni monopol zunanje trgovine ter nam je šele ta pogodba odprla vrata do važnih surovinskih tržišč, predvsem nafte, železa, bombaža in volne, katerih uvoz iz drugih držav je zaradi blokadnih ukrepov vedno bolj otežen. S to pogodbo je ustvarjen okvir in pravna baza za bodoči razvoj gospodarskih odnošajev z ogromnim ozemljem Sovjetske Rusije in njegovimi neizčrpnimi viri surovin. Na nas je zdaj, ali bomo znali to novo smer gospodarskega prometa izgraditi in razširiti in tako nadomestiti izpadek, ki ga na drugi strani povzročajo vojne neprilike in blokadni ukrepi.

Zunanja trgovina

Tudi v prvih treh mesecih tekočega leta je saldo zunanje trgovine izkazal aktivo v višini 435,3 milijona din, ki se je meseca aprila še povečal na 485 milijonov din, medtem ko je bil lani ob koncu prvega četrtletja saldo za 137,7 milijona dinarjev pasiven.

Naša zunanja trgovina je bila po izbruhu vojne v Evropi po sili razmer še bolj navezana na klirinške države in se je promet z deželami svobodnih deviz ponovno skrčil. Izvoz v klirinške države je znašal lani 66,8%, dočim je uvoz dosegel celo 76,2% vsega našega uvoza, kar pomeni, da prihaja nad tri četrtine uvoza iz klirinških držav. Pod takimi okolnostmi se je tudi naša devizna situacija vedno bolj komplicirala. Potrebe po devizah za nabavo surovin so ob zmanjšani ponudbi ostale konstantne ter je bilo za ravnovesje plačilne bilance potrebno, da se kontrola uvoza razširi tudi na klirinške države.

Med drugimi sklenjenimi pogodbami je omeniti dogovor s Francijo glede novega plačilnega prometa, ki je bil zaključen dne

22. decembra 1939. in po katerem se ima za tekoče leto vršiti plačilo našega državnega blaga Franciji s tem, da se položijo ustrezajoče vsote v dinarjih, ki se lahko porabijo v celoti za nakup našega blaga v svrhu izvoza v Francijo. Naše finančne obveznosti proti Franciji znašajo letno okroglo 250 milijonov dinarjev, ki ga bomo v tekočem letu poravnali z izvozom pridelkov in surovin.

Tudi z Romunijo, ki igra izredno važno vlogo za dobavo pogonskih surovin, nafte in naftnih derivatov, je bil meseca novembra sklenjen nov sporazum, ki je likvidiral prejšnjo nabavo nafte za 75% v klirgu in 25% v svobodnih devizah ter se sedaj vrši ves obračun v svobodnih devizah. Do te spremembe je prišlo, ker je po klirgu romunska nafta za 60% dražja. Občasna gospodarska pogajanja, ki so se vršila v Beogradu v okvirju meddržavnih odborov pretekli mesec z Nemčijo, so bila pravkar povoljno zaključena, nakar so se te dni pričela tudi že pogajanja z Italijo v Rimu.

Dvig cen

Izredne razmere v našem gospodarstvu, posebno pa občutno povečanje izvoza živil in surovin, so izzvale občuten skok cen tudi na domačih tržiščih. Razvoj cen je bil zelo različen. Poleg velikega skoka cen posameznim industrijskim rastlinam (hmelj, konoplja, lan) so se cene pri večini industrijskih proizvodov zvišale le, kolikor se je produkcija podražila. Glavni vzrok porasta cen surovin je bilo povečano povpraševanje po blagu iz inozemstva, ki je zaradi nemogućnosti dobave nujno potrebnih surovin iz drugih držav plačevalo mnogo višje cene, samo da je prišlo do blaga. Podražitev čezmorskega prevoza je povečala cene

surovinam, ki jih predeluje industrija. Znatno so zrasle tudi zaradi povečanega povpraševanja cene gozdnih proizvodov. Dočim je glede poljskih pridelkov pustila kr. vlada popolnoma proste roke producentom, se je glede industrijskih proizvodov uveljavil strog režim kontrole cen, ki se čimdalje bolj razširja in tudi že daleč sega čez krog življenjskih potrebščin v ožjem pomenu besede in obsega tudi že polizdelke in surovine, ki so potrebni za izdelavo gradbenega materiala, obleke in obutve. Pri tem se je zgodila ta napaka, da pri delu posvetovalnega odbora ne sodelujejo paritetno tudi zastopništva trgovine, obrta in industrije.

Zvišanje železniških tarif

Splošna podražitev režije je zadela tudi državne železnice, ki iščejo pokritje povečanih izdatkov v zvišanju železniških tarif. Uprava državnih železnic je 16. maja predložila tarifnemu odboru načrt zvišanja železniških tarif, kar naj se izvede takole: linearno naj se zvišajo prevozne postavke, kar naj donese 315 milijonov din ter preklasificira naj se blago, kar naj da 100 milijonov din.

V svojem uvodnem referatu izvajala železniška uprava, da so v po-

2. linearno zvišanje pri vozovnih pošiljkah za 15% naj da 226.000.000 din;

3. preklasifikacija pa naj da 140.000.000 din;

ali skupno 416.000.000 din.

Linearno zvišanje naj velja za vse predmete.

Pri preklasifikaciji pa bi prišli predvsem v poštev ti predmeti: celuloza, opeka, mehaki in trd les (kurilni), železo, papir, konoplja, apno, nafta, bombaž, riž, rude, strojila (tanin) in premog.

Objavljajoč ta svoj predlog, je izjavila železniška uprava, da bo vedno pripravljena razpravljati o odpravi ev. ostrin.

Med diskusijo o tem predlogu železniške uprave so se pojavili med člani Tarifnega odbora razni vidiki. Da bi se vsa ta nasprotja mogla premestiti, je bil izvoljen ožji odbor, ki naj bi formuliral stališče tarifnega odbora. Ta je nato predlagal:

1. izvede naj se racionalizacija v samem železniškem gospodarstvu,

2. temeljito naj se revidirajo vse potniške in blagovne železniške olajšave, posebno glede klasifikacije blaga,

3. ukine naj se izdajanje »uputnic«.

4. železniške tarife naj se linearno zvišajo, in to: a) za kosovne pošiljke za 15% — efekt 37.500.000 dinarjev, b) za vozovne pošiljke za 12% — efekt 211.000.000 din, c) za potniški promet za 10% — efekt 66.000.000 din, skupno 314 milijonov dinarjev.

Primanjkljaj do vsote 416.000.000 dinarjev bi se pokrili iz virov, predvidenih pod 1, 2 in 3.

V svojem odgovoru je železniška uprava izjavila, da bi pristala na zmanjšanje linearnega zvišanja od 15 na 12%. Kar se tiče linearnega zvišanja potniške tarife, bi se ta možnost lahko rezervirala za pokritje ev. primanjkljaja do vsote 416.000.000 dinarjev ter bi se promet tega zvišanja podkrepil po izgotovljeni preklasifikaciji.

S tem predlogom železniške uprave se Tarifni odbor ni zedinil, temveč je njegova večina ostala pri svojem prvotnem predlogu.

Tarifni odbor je zlasti poudaril, da je že lanskoletno tarifno povišanje dalo okrog 300 milijonov din več dohodkov ter svaril pred kumuliranim zvišanjem, ki bi industrijo, predvsem pa lesno gospodarstvo, premočno prizadelo in je opozarjal na potrebo večje štednje pri izdatkih.

Blagovni trgi

Lesno gospodarstvo

Naša najvažnejša gospodarska panoga, ki obsega gozdno eksploatacijo in lesno trgovino, je doživela po precejšnji negotovosti v prvem polletju v drugi polovici rastoče povpraševanje po blagu, ki je proti koncu leta dosegla svojo kulminacijo in omogočila znaten skok cen predvsem za mehki rezan in tesan les. Baš v zadnjih mesecih je povečano povpraševanje povzročilo znaten porast izvoza, in sicer smo dosegli po količini za približno 28%, po vrednosti pa za okoli 26% več kakor v letu 1938. Pri tem pa moramo takoj poudariti, da večji izvoz in porast cen nista posledica dobre, trgovsko utemeljene konjunktura, temveč le večjih potreb vojne industrije.

V dobro nam je pri tem prišlo tudi dejstvo, da je zaradi vojnih zapletljajev odpadla konkurenca ravno onih držav, ki so imele na svetovnem lesnem tržišču veliko vlogo, kot n. pr. Finska, Poljska, Češka in Norveška. Nadaljnja posledica dviga cen našemu lesu pa je bila letošnja izredno ostra zima. Ker so bile proti koncu leta 1939. stare zaloge skoro povsem razprodane, a dobava novega blaga tehnično ovirana, je postajalo povpraševanje po blagu čim dalje večje in so cene čisto naravno hitro rastle in dosegle takšno višino, kakršne niso mogle doseči niti v povojnih letih.

Dvig žitnih cen

Na drugi strani je pa povpraševanje po vseh vrstah žitaric iz Švice, Belgije, Holandije in Anglije na jugovzhodnih tržiščih Evrope povzročilo, da je cena pšenice poskočila v enem tednu za celih 40%. Samoumevno je na ta izredni dogodek reagiralo tudi naše domače tržišče. Cene so se skokoma dvigale in hitro dosegle višino, ki je pomenila za državsko banovino izredno podražitev življenjskega minimuma. Ob številnih protestih konsumentov in in-

dustrije ter v zvezi z vladno odredbo o popisu zalog pšenice in koruze se je skok cen ustavil in so se končno cene nekako stabilizirale.

Z ozirom na letošnje dolgotrajne povodnji v žitornih krajih so izgledi na novo žetev dokaj nepovoljni in ni računati na bistveno znižanje cen. Naznačeni skok cen pomeni za delavstvo in mestno prebivalstvo v Sloveniji izredno novo obremenitev, ki se ceni na več kot 50 milijonov din letno.

Težave s surovinami

Mnogo skrbi povzroča zbornici vprašanje oskrbe podjetij s surovinami in pogonskimi sredstvi, zlasti iz čezoceanskih držav. Po mnogih naporih se je posrečilo vzdržati obratovanje v vseh podjetjih, četudi ponekod v znatno zmanjšanem obsegu, čeprav je bilo večje število pošiljatev od blokadnih oblasti zaplenjenih oziroma zadržanih. Najvažnejše surovine za naše območje so zlasti bombaž za tekstilno, oljnata semena za oljnat, staro železo za topilniško in kositer za konservno industrijo, nadalje volna, juta in surovi kavčuk, suhe kože, parafin, loj itd. Treba je bilo organizirati načrtno razdelitev dosegljivih količin surovin, da bi se zajamčila čim enakomernjša porazdelitev med predelovalca podjetja. Pri tem smo ugotovili, da skoro 60% navedenih importiranih surovin, ki jih urava Jugoslavija, odpade na predelavo v dravski banovini. To najbolj jasno dokazuje, kako so vojni dogodki zadeli posebno Slovenijo.

Podražitev najvažnejših življenjskih potrebščin je posebno močno zadela industrijsko delavstvo, ki je zato bilo prisiljeno pokreniti vprašanje povišanja mezd v sorazmerju s podražitvijo življenja. Industrija je v okviru danih možnosti uvaževala zahteve delavstva in so bile že pozimi meзде spora- zumno zvišane od 10 do 20%, ponekod celo več.

Položaj naših industrij

Pri tekstilni industriji igra največjo vlogo predelava bombaža, s katero se bavi nad tri četrtine tekstilnih obratov. Predilniška industrija je uvažala zaradi raznih težkoč le manjše količine bombaža. Nekoliko pošiljatev so blokadne oblasti med potjo zaplenile, druge pa zadržale pod zaporo. Kljub podanim garancijam ni bilo mogoče teh pošiljk osvoboditi. Cena surovemu bombažu je od avgusta do decembra poskočila v New Yorku

za 24,7%, v Liverpoolu pa celo za 57,6%. Posledica je bila, da je tudi cena domačega bombažnega predila v tem razdobju porasla za 32,3% in cena bombažnega ameriškega platna pa za 45,3%.

Zbog navedenih težkoč je dovoz bombaža lani nazadoval za 3,6 milijona kg, dočim uvoz predila le za 1,8 milijona din. Celotna uvozna bilanca bombaža je tako zaostala za 5,5 milijona din. K sreči so bile zaloge detaljne trgovine dokaj

znatne, tako da se izpad v produkciji pri konsumentu zaenkrat ni niti opazil.

V tekočem letu, ko bi bilo treba izkoristiti polno kapaciteto domačih predilnic, ki znaša okrog 35 milijonov kg letno, je uvozni komitent odobril četrtletni uvozni kontingent v višini 6'25 milijona kg, kar znaša letno 25 milijonov kg. Že prvi dve četrtletji pa sta jasno pokazali, da niti tega ni bilo mogoče praktično izkoristiti. Obljubljeno nam je bilo, da nam bo Anglija dobavljala predivo, ki smo ga prej dobivali iz klirinških držav. Zaradi previsokih cen pa se to ni moglo izvesti. Zaradi manjšega uvoza surovin se je morala razdelitev prediva med posamezne tovarne kvotizirati. V ta namen je bil osnovan v Beogradu urad za razdelitev bombažnega prediva. Zbornica je v posvetovalnem odboru za tekstilno industrijo intenzivno sodelovala in si zelo prizadevala, da bi se našla čim pravilnejša podlaga za enakomerno porazdelitev nezadostnih količin prediva. Vendar pa se znatnejše redukcije niso mogle preprečiti.

Sličen strokovni posvetovalni odbor je bil ustanovljen tudi za usnjarsko industrijo. V Sloveniji je usnjarska industrija močno razvita ter šteje poleg 15 tovarniških obratov še 46 rokodelskih usnjarn, ki pa so tudi strojno in tehnično vseskozi dobro opremljene. Ta panoga industrije je imela dobro organiziran direktni uvoz kože iz Orienta pa tudi znaten eksport izdelkov v srednjeevropske države, Anglijo in Ameriko. Navezani pa smo tudi na uvoz surovih kož, in sicer v vrednosti od 60 in 100 milijonov din letno. Dovoljeno pa je bilo komaj 20% prejšnjega letnega uvoza, kar je povzročilo nazadovanje produkcije in zaposlitve usnjarn v velikem obsegu. Domačih surovin se je polastila špekulacija. Še vedno znaten del domačih surovin ne predelujemo doma in je v tem oziru naš fabričarski program še nepopoln. Znatne količine gornjega usnja uvažamo iz inozemstva, kateremu dobavljamo kot surovine kože drobnice in divjačine ter mu plačujemo tribut za predelavo v usnje. Tudi za organizacijo in oskrbo usnjarske industrije je zbornica izvršila posebno anketo, popis zaloga in proizvodnje. Zbornica je dosegla, da so v posvetovalnem odboru zastopane usnjarska industrija, trgovina in obrt iz Slovenije.

Za produkcijo papirja beležimo važno pridobitev s pričetkom obratovanja nove velike celulozne tovarne. Produkcija v tuzemstvu se je povečala v primeru s prejšnjim letom za nad eno tretjino, v še večji meri pa se je povečal tudi uvoz vseh vrst polizdelkov in papirja.

Težka železarska industrija je bila celo dobo prezaposlena z javnimi dobavami, tako da je za zasebne dobave morala uvesti dolgoročne dobavne roke. Dovo starega železa in odpadkov iz inozemstva zadeva kot kontrabandno blago na vedno večje težkoče. Nedavno je bil cel ladijski tovor zapljen in njegova usoda doslej še ni rešena. Zaradi višjih cen je domače zbiranje starega železa v veliki meri nadomestilo izpad, ki je nastal pri dovozu. Prav tako pojačano zaposelnost beležijo obrati za predelavo in pridobivanje svinca, cinkarne, predelovalnice bakra ter vsa kovinska industrija. Za to skupino je bil poleg »Komisarijata za

rude in kovine« imenovan pri trg. ministrstvu strokovni posvetovalni odbor.

Kemična industrija beleži nazadovanje izvoza karbida in cianamida, ker so vsled podražitve pomorskega prevoza odpadla velika prekomorska tržišča. Industrije mila, sveč, gume in olj so imele neprestane težkoče s preskrbo surovin. Industrija bučnega

olja se je borila proti izvozu surovine, ki je v lanskem letu nazadovale od 267 na 72 ton. Preorientacija industrije olja na domače surovine le polagoma napreduje.

Proizvodnja premoga in električne energije beleži v preteklem letu znaten porast ter smo izvozili znatne količine rjavega premoga v inozemstvo.

(Dalje prihodnjič.)

Italijanska povpraševanja po našem blagu

856 — Palermo: frizi in parketi,
857 — San Nazzaro: rogovi in parklji,
858 — Genova: perutnina in jajca,
860 — Genova: kloridna kislina,
864 — Milan: okroglo in gradbeno železo,
865 — Genova: pšenična moka,
868 — Rim: doge, tanin in sladkor,
870 — Rim: celuloza, rude, premog ter oljnata semena,
871 — Rim: išče se zastopnik za modne predmete, bižuterijo in gume,
892 — Milan: bolhač v cvetju in prahu ter tanin,
893 — Milan: lignit in litantraks,
894 — Milan: taninski ekstrakti,
896 — Trst: jelovina,
899 — Rim: gradbeni les,
900 — Saronno: krompir,
901 — Milan: kalcijev karbid,
903 — Turin: živi golobi,
909 — Rim: ponuja se komisio-nar za uvoz in izvoz.

Italijanske ponudbe:

855 — Milan: farmacevtski, zdravstveni in kirurški predmeti,
859 — Camerano: glasbeni instrumenti in harmonike,
861 — Milan: motocikli, prikolice in eksplozivni motorji,
862 — Milan: papir za tapetiranje,
863 — Tortona: minski in lov-

ski smodnik ter polni lovski naboji,

866 — Lodi: mlečni proizvodi,
867 — Rim: aparati in brizgalke za gašenje požarov,
869 — Milan: moške obleke za civiliste in mehanike,
872 — Milan: radijski aparati,
873 — Turin: pisalni stroji,
874 — Milan: ovratnice in samoveznice,
895 — Milan: avtomati za ognjišča za premog,
897 — Milan: aparati za čiščenje zraka za obrambo proti plinom,
898 — Turin: sodi, remorkerji in sesalke za transport bencina, nafte in olj,
902 — Collebeato: avtomatični samokresi,
904 — Milan: eksplozivni bencinski motorji, parni stroji na petrolej in instalacije za livnice,
905 — Milan: transportatorji, dvigala, kladiiva za vrtnanje,
906 — Milan: moderni električni gledališki stroji,
907 — Milan: vojaške odeje,
908 — Turin: rjuhe in srajce za vojsko in za bolnišnice,
912 — Rim: ponuja se gradbeni material iz železa, v katerem prevladuje pločevina.

Interesenti naj se z navedbo številke in kraja obrnejo za nadaljnje podatke na upravo lista »Ital-Jug«, Milan, Casa post. 1514.

Desetletnica vladarskega jubileja kralja Karola

V soboto je proslavljal romunski narod desetletnico, odkar vlada Romuniji kralj Karol. Jubilej je proslavljal romunski narod z zanosom, saj se je pod njegovim vodstvom romunska država močno okrepila notranje in zunanje, a tudi gospodarsko in kulturno.

A tudi balkanski narodi se spominjajo jubileja kralja Karola z odkritosrčnim priznanjem, ker vedo, da je bil kralj Karol vedno zvest pristaš skupnosti balkanskih držav ter tudi eden zanesljivih stebrov Balkanske zveze.

Zato mu tudi balkanski narodi iz srca čestitajo k njegovemu jubileju.

Veliki knjižni nakupi Sovjetske Rusije v Jugoslaviji

»Neue Zürcher Zeitung« je objavila naslednje poročilo svojega beograjskega dopisnika:

Rusija je nakupila v Jugoslaviji knjig na veliko. Po posrednikih je kupila številna dela in spise politične, znanstvene, zgodovinske in literarne vsebine v srbskem, hrvaškem in slovenskem jeziku. Pri šolskih uradih deklarirana vrednost samo kupljenih slovenskih knjig je znašala 80.000 din. Te knjižnice so že na poti v Rusijo.

V Beogradu pojasnjujejo te sistematizirane nakupe knjig z željo, da se dobi podlaga za presojo Jugoslavije, s katero je Rusija v zadnjih 20 letih izgubila skoraj ves kontakt.

Dajanje podatkov davčni upravi po Poštni hranilnici

V zadnjem času so se razširile vesti, da dajejo podružnice Narodne banke, zlasti pa podružnice Poštne hranilnice davčnim oblastem podatke o gospodarskem delu svojih komitentov. Zagrebška zbornica je zaradi tega intervenirala pri Narodni banki, ki ji je sporočila, da je po čl. 30. pravilnika Narodne banke nedopustno, da bi dajala Narodna banka kakršne koli podatke o denarnem prometu svojih komitentov.

Enako sporočilo je dala tudi direkcija Poštne hranilnice, ki poleg tega prosi, da se ji takoj javi vsak primer, če bi dajali posamezni uradi Poštne hranilnice o svojih komitentih kakšne podatke davčni upravi.

Turistični promet z Madžarsko

Devizna direkcija Narodne banke je izdala okrožnico, v kateri pravi: Z novim turističnim dogovorom z Madžarsko narodno banko so zvišani zneski, ki jih morejo iznesti posamezniki pri potovanju v Madžarsko oziroma iz Madžarske v Jugoslavijo na 500 pengov oziroma na 5000 din.

Naši državljani pa smejo pri potovanju v Madžarsko imeti s seboj le 150 pengov v efektivnem madžarskem denarju, ostanek 350 pengov pa si morejo nabaviti pri Narodni banki bodisi z nalogom za izplačilo koristniku v Madžarski bodisi z nabavo čekov na penge.

Tečaji zaveznih deviz so se v New Yorku močno dvignili

Zaveznike devize, ki so bile od razširjenja vojne na Skandinavijo trajno na njunorški borzi slabotne, so se pretekli teden nakrat znatno dvignile. Ker se je odločilna bitka v Franciji šele začela, niso mogli biti vojni dogodki vzrok dviga. Dvig tečajev se razlaga takole: Ameriški borzni krogi so bili že poučeni o uradnem tolmačenju vrhovnega ameriškega državnega odvetnika Jacksona, s katerim je bila omogočena prodaja ameriških letal, ki so bila last ameriške vojske, zaveznikom. To tolmačenje je pomenilo, da morejo ameriške industrije dobavljati zaveznikom vojni material. Proti koncu tedna je sklep washingtonske vlade, da se morejo sedaj dajati zaveznikom letala in ves vojni material, to prepričanje še utrdilo. Posledica tega je bila, da so tečaji zaveznih deviz močno narasli, kakor kažejo naslednje številke o tečajih na njunorški borzi.

Pariz	181-50	217-—
London	320'25	383-—
Berlin	4000-—	4000-—
Curih	2240-—	2241-—
Milan	504-50	504-50

Dvig tečajev na njunorški borzi je povzročil tudi dvig zaveznih tečajev na curiški borzi. Tako se je dvignil tečaj funta od 14-30 dne 4. junija na 16-50 dne 7. junija, tečaj fr. franka pa od 8'10 na 9'25. Angleški funt se je torej popravil za 2-20 točke ali za 15-7%, francoski frank pa za 1-15 točke ali za 14-2%.

Doma in po svetu

Knez-namestnik Pavle je kupil na spomladanski razstavi jugoslovanskih umetnikov v Beogradu 20 del, med njimi tudi več del slovenskih umetnikov.

O koncentracijski vladi naši listi še vedno pišejo. Nekateri poudarjajo, da ni pri nas tako zelo potrebna koncentracija strank, kakor pa koncentracija sposobnih mož. Po mnenju nekaterih je pri nas koncentracija težavna tudi zato, ker more edino HSS reči, da je dobila svoje mandate s svobodnimi volitvami.

Predsednik senata dr. Korošec je odpotoval v Bukarešto, kjer bo ostal nekaj dni.

Ban dr. Šubašić je ustavil postopek proti kartelu opekarn na Hrvatskem ter dovolil le delno zvišanje cen.

V Beogradu je prišla madžarska gospodarska delegacija zaradi čim hitrejšega izvajanja pred kratkim sklenjene madžarsko-jugoslovanske trgovinske pogodbe.

Uredba o sporazumu o končni ureditvi vprašanja dvolastniških posestev med Bolgarsko in Jugoslavijo je bila objavljena v »Službenih novinah«.

Na podlagi posebnega pooblastila v letošnjem finančnem zakonu namerava monopolna uprava najeti posojilo 300 milijonov din za razne investicije. Posojilo bi se emitiralo v letnih tranšah po 50 do 60 milijonov din in se amortiziralo v 10 do 15 letih.

Hitler je čestital kralju Karolu ob njegovi vladarski desetletnici.

Romunski kralj Karol je za svojo vladarsko desetletnico izdal obsežno amnestijo.

Med Rimom in Moskvo so se začela nova pogajanja za obnovitev diplomatskih odnosov, da bi se namreč sovjetski veleposlanik Goremnjkin vrnil v Rim. Ta je v decembru zapustil Rim, ne da bi izročil svojih akreditivnih listin. Vojdijo pa se tudi gospodarska pogajanja, da bi mogla Italija povečati svoje nabave nafte v Rusiji.

Eskadrila francoskih letal je izvedla v noči na soboto bombni napad na tovarne v nekaterih predmestjih Berlina. Francosko poročilo pravi, da so se vsa letala ne-poškodovano vrnila v svoje baze.

Nemška letala pa so metala bombe na železniške postaje v okolici Pariza. Francozi pravijo, da ti bombni napadi niso napravili velike škode. Tudi kraje na vzhodni angleški obali so bombardirali nemški letalci. Angleško poročilo pravi, da je bilo več hiš porušenih.

Nad Švicco so bili zopet letalski boji. V boju sta bili sestreljeni dve švicarski in eno nemško letalo. Nemški bombnik je bil sestreljen pri Luzernu.

Angleži poročajo, da so vrgli angleški bombniki na mesto Erena, v katerem so imeli Nemci veliko taborišče, v treh minutah 800 bomb.

Italijanska poštna zveza za Ameriko, ki je bila doslej redna tedska, bo v bodoče samo redna mesečna. Odhoda letal pa družba za letalski promet ne bo več objavljala. Število italijanskih letalskih zvez s tujino je zmanjšano. Ostanejo le še redne zveze Rima z Berlinom, Madridom, Lizbono, Beogradom, Bukarešto in Budimpešto.

Zavezniki so dosledaj naročili in plačali v Ameriki 8000 letal, od katerih so dobili že 2000.

Angleško pomožno križarko »Carinthia« (20.000 ton) je potopila nemška podmornica. »Carinthia« je bila do začetka vojne potniška ladja.

Na meji med Italijansko Etiopijo in angleško Kenijo je prišlo do obmejnih incidentov. Bivši etiopski cesar je baje prišel v Sudan, kjer da je prevzel poveljstvo nad 8000 mož močnim oddelkom domačinske vojske.

Iz Londona se oficialno demantira vest, da bi bil bivši etiopski cesar zapustil Anglijo ali bil celo na etiopski meji na čelu domačinske vojske.

barva, plesira in kemično snazi obleke klobuke
Ze v 24 urah
Ltd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Zunanja trgovina

Premogovna proizvodnja v bolgarskih državnih premogovnikih je znašala lani 1,7 milijona ton, za 125.000 ton več ko v l. 1938.

Romunska vlada je za dobo enega meseca prepovedala izvoz koruze. Če se bodo žetveni izgledi zboljšali, bo izvoz koruze zopet dovoljen.

Steaua Romana, ki pripada angleški družbi Steaua Romana Ltd, je dosegla lani 264 milijonov lejev čistega dobička, ki pa se je po odpisih zmanjšal na 142,7 milijona lejev. L. 1938. je imela družba 82,5 milijona lejev izgube.

Bat'ina podjetja v Zlinu so začela izdelovati lesene sandale. V petih mesecih so izdelala podjetja 1 milijon takšnih sandalov.

Italija je kupila v Argentini 350.000 ton, v Španiji pa 150.000 ton koruze.

Cisti dobiček I. G. Farbenindustrie znaša za l. 1939. nad 56 milijonov mark in bo družba zopet izplačala 80 odstotno dividendo.

Borza za bombaž v Liverpoolu je zaprta zaradi neprestanega padanja cen bombaža. Sedaj sta odprti le še dve borzi za bombaž v Bombayu in v New Yorku.

Sovjetsko-švedska trgovinska pogajanja zelo dobro napredujejo in se bližajo svojem koncu. V vseh glavnih vprašanjih je bil že dosežen sporazum. Trgovinska zamenjava, ki je bila dosledaj med obema državama zelo neznatna, se bo sedaj znatno povečala.

L. 1939. je pridelala Sovjetska Rusija približno 28 milijonov stotov bombaža, za 1,1 milijona stotov več ko l. 1938. V primeri s predvojno proizvodnjo se je sedanja povečala za štirikratno.

Površina s sladkorno repo posejane zemlje je znašala v Rusiji l. 1914. 648.000 ha, danes pa znaša 1,2 milijona ha. Danes je glede gojitve sladkorne repe Sovjetska Rusija prva država na svetu. Sovjetskim selekcijskim postajam se je posrečilo, da so dvignile sladkorno vsebino repe na 18,6%.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1-2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!
Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

Ustega z rdečimi srci,
našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!